

The content of the two-year certificate programme designed and implemented on the basis of Mariupol State University is comprised of ten three-credit academic disciplines, inter alia “Museum Studies”, “History of Arts”, “Cultural Studies”, “Preservation of Historical

Monuments of Ukraine”, “Practicum on Perception of Contemporary Art”, “Modern Museum Communications”, “Museum Didactics”, “Methodology of Museum Education”, “Art Pedagogy” and “Pedagogical Practicum”. The programme foci are as follows: acquisition of theoretical knowledge in museum studies, familiarisation with museum development in Ukraine and all over the world; enhancing the understanding of cultural and art orientations; development of skills to design and organise the educational process in institutions of general secondary education by means of museum pedagogy, and create a museum-educational environment.

In the paper core competencies for a prospective museum studies expert and educator and learning outcomes of the integrated certificate programme have been enumerated and substantiated. The requirements for text and visual content of the programme presentation have also been provided.

Key words: *museum studies expert and educator, museum education, certificate program, higher education seekers.*

УДК 316.7:378(049.32)

**Ю. С. Сабадаш,
Ю. М. Нікольченко.**

50 РОКІВ ЛІТОПИСНОГО ДИСКУРСУ КАФЕДРИ ІВЕНТ-ІНДУСТРІЙ, КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Виткалов С. В. Вища культурологічна освіта в Україні: регіональний дискурс (крізь призму діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету): монографічно-довідкове видання. До 50-річчя від часу заснування. Рівне: О. Зень, 2021. 550 с.; іл.

Прорецензована монографія «Вища культурологічна освіта в Україні: регіональний дискурс (крізь призму діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету)», підготовлена до видання доктором культурології, професором, професором кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства С. В. Виткаловим, є першою спробою у вітчизняній історіографії комплексно дослідити систему вищої культурологічної освіти в Україні, спираючись на 50-річний досвід кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету, сформованої у 1971 р. у структурі Рівненського культурно-освітнього факультету Київського державного інституту культури, а згодом (із 1979 р.) – Рівненського державного інституту культури та (із 1998 р.) – у РДГУ.

Використання історико-аналітичного методу, системно-функціонального підходу і мережевого аналізу дозволило автору монографії всебічно проаналізувати тенденції розгортання вищої культурологічної освіти у західному регіоні України в її історичній ретроспективі.

У високо професійному з'ясуванні сутності навчально-виховної та наукової діяльності колективу кафедри протягом 50-ти років автор оригінально використав форму Літопису як традиційний метод поетапного висвітлення подій. Означене складає повну уяву щодо напрямів та ефективності її роботи не тільки у системі вищої культурологічної освіти в Україні, а й безпосереднього розвитку культури і мистецтва у Волинській, Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській, Рівненській, Тернопільській, Хмельницькій, Чернівецькій областях, які за державним замовленням забезпечувалися випускниками спеціальностей кафедри.

Монографія стане у нагоді науковцям, студентам, працівникам культури; вона є вагомим внеском викладачів кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету у розвиток української культурології.

DOI 10.34079/2226-2849-2022-12-23-120-131

Чималий загін українських культурологів радянської доби і доби незалежності плідно працювали і продовжують працювати практично над усім комплексом проблем вітчизняної культурології та культурологічної освіти і мають в означених галузях значні наукові здобутки. До них ми відносимо праці М. Бровка, В. Виткалова, С. Виткалова, С. Волкова, П. Герчанівської, О. Гончарової, Ж. Денисюк, Н. Жукової, М. Заковича, К. Кислюка, О. Колесник, О. Копієвської, О. Кравченка, Т. Кривошеї, Л. Левчук, В. Личковаха, І. Петрової, М. Поповича, О. Смоліної, О. Степанової, В. Шейка, А. Щедрина, А. Яртися та ін.

Разом із тим, проблема тягlosti процесу кадрового забезпечення культурного середовища України на помежів'ї ХХ–ХХІ ст., особливо у регіональному вимірі, безумовно, належить до недостатньо вивчених та дискусійних. На сьогодні, на жаль, ми маємо не так багато наукових праць, які на належному методологічному рівні та на широкій джерельній базі розглядають ті чи інші аспекти цієї проблематики.

Здебільшого порожнеча заповнюється публіцистичними працями, які почасти хибують доказовістю положень, що в них проголошуються, а крім того, тематика щодо підготовки висококваліфікованих кадрів для закладів культури на спеціалізованих кафедрах у закладах вищої освіти III–IV рівня акредитації подекуди не вписується в контекст обговорення феномену української культурології.

У сьогоднішній загальноновизнаним авторитетом у дослідженні означеної проблеми є професор, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету Сергій Виткалов, перші наукові праці якого з'явилися ще у студентські роки.

Науковий інтерес С. Виткалова до теми з роками постійно посилювався. Підтвердженням цьому став вихід його п'ятих монографій (дві – одноосібні, одна – у співавторстві, дві – колективні) (Виткалов, Виткалов, 2009; Виткалов, Базик, 2010; Виткалов, 2012; Виткалов, 2014; Виткалов, Виткалов, 2020) та багатьох наукових статей. А 4 грудня 2018 року на засіданні спеціалізованої вченої ради у Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського він блискуче захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора культурології «Полісся як унікальна локація культурно-мистецьких процесів в Україні другої половини ХХ – початку ХХІ століть» (Виткалов, 2018).

Означене дисертаційне дослідження, ініційоване окресленою проблематикою, вперше у вітчизняній культурології у практичному аспекті було обумовлене актуальним завданням – з точки зору локальної проєкції розкрити особливості культуротворення Західного Полісся як унікального культурного явища в

національному просторі України сьогодення аби з'ясувати її вплив на творення національних засад майбутнього.

Минуло лише три роки, і професор Сергій Виткалов представив широкому загалу свою наступну монографію: «Вища культурологічна освіта в Україні: регіональний дискурс (крізь призму діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету): монографічно-довідкове видання. До 50-річчя від часу заснування», яка, по суті, є логічним продовженням його наукових досліджень і плідного творчого пошуку на ниві духовного розвитку держави (Виткалов, 2021).

Праця С. Виткалова, яку ми рецензуємо в даній статті, збагатила не тільки його особистий науковий доробок, а й всю українську культурологічну науку. Йому вдалося цього досягти завдяки величезній працездатності, громадянській відповідальності і правильному відбору наукового інструментарію: поетапно-хронологічного підходу до відтворення й оцінки досить суперечливих процесів у вищій культурологічній освіті та культурно-мистецькому житті України протягом 50 років. Хоча автор репрезентує свою працю як монографічно-довідкове видання, фактично це ґрунтовний аналіз величезного історичного і культурологічного масиву інформації, який спирається на численні джерела і, що слід особливо зазначити, наукові досягнення попередників.

У фундаментальному дослідженні обсягом 550 сторінок представлено історичне підґрунтя та визначальні етапи щодо створення і діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ від початку її заснування в 1971 р. у структурі Рівненського культурно-освітнього факультету Київського державного інституту культури ім. О. Є. Корнійчука, а згодом (із 1979 р.) – Рівненського державного інституту культури та (із 1998 р.) – у РДГУ включно до вересня 2021 р. З 1992 р. кафедру очолює відомий і авторитетний в освітянському і науковому середовищі України культуролог – професор Володимир Виткалов, що взяв на себе високу відповідальність бути редактором рецензованого нами видання.

У монографії прискіпливо проаналізовані тенденції розгортання культурологічної освіти в Україні в її історичній ретроспективі, зокрема у західному регіоні країни, та оприлюднений вельми цікавий, іноді неординарний, але вкрай важливий у творчому сенсі перебіг найбільш значущих подій, що відбулися за 50 років у колективі кафедри.

З метою з'ясування сутності діяльності колективу кафедри, різноманітних за змістом форм його впливу не тільки на студентське середовище, а й загалом на розвиток галузі культури у регіоні, автором книги доречно використана традиційна форма літописної оповіді.

Відтак, монографія професора РДГУ Сергія Виткалова покликана висвітлити досвід спеціалізованої кафедри вишу, яку б назву він не мав у кожний конкретний час, чи куди б не входили його структури упродовж значного історичного періоду, не тільки забезпечувати підготовку фахівців вищої кваліфікації галузі культури, а й безпосередньо впливати на формування культурно-мистецького середовища у Західному регіоні України протягом півстоліття.

Актуальність теми дослідження автором монографії визначається зростанням зацікавленості наукового середовища можливостями ширшого використання на практиці теоретичного і методологічного інструментарію, набутого протягом 50-ти років кафедрою івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ, з успіхом апробованого на практиці у Західному регіоні України. Вагомість досліджуваної проблематики обумовлена виключною важливістю вивчення культурних процесів, що відбувалися в Україні протягом останніх 50-ти років на регіональному рівні.

Метою дослідження автор монографії вважає необхідність «виявити творчий потенціал професорсько-викладацького складу кафедри івент-індустрій, культурології

та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету у духовному просторі регіону і України загалом» (Виткалов, 2021, с. 27).

Для досягнення мети були окреслені наступні дослідницькі завдання:

- виявити і охарактеризувати джерельну базу та історіографію дослідження;
- з'ясувати форми роботи професорсько-викладацького складу кафедри зі студентами, міжкультурні контакти колективу її співробітників у процесі здійснення ними науково-освітнього і виховного процесу;
- дослідити сутність культурологічної діяльності та її провідні напрями й форми, що організовувалися випускниками середньої спеціальної і вищої ланки освіти в її історичній ретроспективі;
- виявити духовний потенціал культурної діяльності, що реалізовувалася та продовжує реалізовуватися випускниками колишнього інституту культури, зокрема зазначеної вище кафедри в останній третині ХХ-першому двадцятилітті ХХІ століття;
- розглянути основні етапи становлення та функціонування кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства в структурі Рівненського державного інституту культури та (з 1998 р. по т.ч.) гуманітарного університету;
- розкрити творчий потенціал цієї кафедри, зокрема її міжуніверситетські зв'язки крізь призму різноманітних форм діяльності її співробітників у контексті становлення та розвитку фахової освіти в регіоні;
- використовуючи традиційну форму Літопису кафедри, упорядковану автором, виявити творчий потенціал колективу її співробітників та студентів в історичній ретроспективі;
- систематизувати творчий потенціал найбільш успішних випускників кафедри, ввівши в обіг їхні прізвища та посади та, у міру наявності інформації, форми їхньої творчої самореалізації.

Нам видається, що методологія дослідження, обрана автором монографії, об'єктивно ґрунтується на концептуальних засадах «міждисциплінарного інтегрування» вищої культурологічної освіти і культурно-мистецької практики на регіональному рівні, для якої базисним є дослідження проблеми кадрового забезпечення культурних процесів і комунікацій у середовищі сільського і міського соціумів та відповідних загальнонаукових і спеціальних методах, зокрема: джерелознавчому, теоретичному, критичному, хронологічному, біографічному, порівняльно-історичному, статистичному, інтерв'ювання.

Не викликає сумнівів наукова новизна дослідження. На нашу думку, монографія збагатить вітчизняну історіографію не тільки з проблем розвитку фахової культурологічної освіти, а й з теорії і практики української культури і мистецтва.

Використання традиційних і новітніх дослідницьких практик у монографії уможливило інтерпретацію джерельних матеріалів, які слугували головними підвалинами дослідження. Вражає їхній обшир, який складають документи та матеріали міністерств культури і освіти України, з фондів державних архівів та музеїв областей регіону, управлінь культури обласних державних адміністрацій, ОНМЦ, Рівненського центру підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників культури НАКККіМ, із періодичних видань, теле-радіокомпаній, з власних архівів викладачів кафедри, зокрема завідувача кафедри професора Володимира Виткалова, випускників спеціальностей кафедри, діячів культури і мистецтва та особисто автора, Інтернет-ресурси тощо. Унікальними виявилися використані у монографії фото та документальні колекції.

Безперечно, виходячи з дослідницьких завдань оголошеної теми, кут зору, спрямований на різновиди масових джерел, потребував від С. Виткалова, на нашу думку, і відповідного запитальника, який допоміг підібрати ключі до їхнього

витлумачення. Такий дослідницький інструментарій використовувався ним і для аналізу законодавчих актів, статистичних матеріалів, періодичних видань, публіцистичних праць, художніх текстів, джерел особового походження.

Вони дали змогу автору оглянути формування освітньо-культурного середовища регіону не лише з офіційного погляду, а й з точки зору працівників культури, діячів мистецтва та споживачів культурно-мистецьких послуг, тих, хто мав нагоду зафіксувати особисті враження у спогадах, записках, щоденниках, листах.

I, звичайно ж, вагоме підґрунтя рецензованого нами дослідження в царині розвитку вищої культурологічної освіти в Україні та культурно-мистецьких практик за участю випускників спеціалізованих кафедр становлять наукові студії вітчизняних та зарубіжних вчених, опертя на які відбито С. Виткаловим у відповідних посиланнях за текстом та в прикінцевій бібліографії до кожного розділу.

Структура видання обумовлена його історико-культурологічним контекстом. Кожен із трьох фундаментальних розділів (I, II, III) є самодостатньою і завершеною науковою розвідкою, виконаною з дотриманням усіх вимог дослідницького жанру.

Розділи IV і V – науково-довідкові, які суттєво насичують монографію важливим інформаційним контентом.

У першому розділі «Культурологічна освіта як складова системи підготовки фахівців у контексті суспільно-культурних реалій: історичний контент» автором ретельно схарактеризовані світові теорії соціокультурної взаємодії культури і регіону, що, на його думку, призводить до утворення культурних локацій – локусів. Відтак актуалізуються саме локальні виміри типології культур, в яких можна побачити альтернативу національно-регіональному розподілу: атомарна цілісність локальності формує унікальність певної спільноти як одиниці-організму (на кшталт моделі унікальності «душі» кожної культури О. Шпенглера). Таким чином, у локальному дискурсі відбувається «зустріч», взаємодія таких сталих культурних характеристик, як «картина світу», «світовідчуття», «ментальність» із динамікою історико-культурних реалій, геополітичних ситуацій, фронтірних розривів та діалогу (Виткалов, 2021, с. 31). С. Виткалов слушно використовує термін «фронтір» як буферну зону між культурою та її споживачами, оскільки від самого початку існування поняття «фронтір» завжди означало «зона», а не «кордон, межа, лінія» (Чорновол, 2015).

На практиці реалізувати означену схему розвитку «культурного продукту» на регіональному рівні була спроможна лише розгалужена мережа культурно-освітніх закладів (в першу чергу клубних установ і масових бібліотек), забезпечених високопрофесійними кадрами.

С. Виткалов зазначає, що у Західному регіоні УРСР, в якому не існувало закладів вищої освіти культурологічного спрямування, це завдання у 1970 р. було покладене на Рівненський культурно-освітній факультет Київського державного інституту культури ім. О. Є. Корнійчука, який у 1979 р. отримав статус Рівненського державного інституту культури.

У розділі всебічно проаналізовані етапи становлення вишу у контексті розвитку культури краю. Без замовчувань і купюр звертається увага читача на позитивні і негативні сторони в організації вищої культурологічної освіти, особливо її зв'язок із потребами соціуму у фахівцях вищої кваліфікації з керівництва установами і закладами культури на обласному, районному, міському і селищному рівнях, художніми колективами театрального, хореографічного, вокального та вокально-хорового, інструментального виконавства, гуртками декоративно-ужиткового мистецтва, об'єднаннями майстрів народної творчості тощо.

Розглядаючи особливості кадрового забезпечення галузі культури на регіональному рівні, автор розмірковує над проблемою глобального масштабу: за яких

умов протягом 50-ти років створювався фаховий потенціал української культури. Він глибоко і детально розглядає розвиток вищої культурологічної освіти в СРСР, УРСР та незалежній Україні, її здобутки і прорахунки. У цьому контексті на сторінках першого розділу подана об'єктивна оцінка актуальності, важливості та життєдіяльності постанов і рішень Кабміну, Міністерства освіти і Міністерства культури України з проблем культурологічної освіти в умовах сьогодення. Сергій Виткалов прекрасно обізнаний з формами і методами роботи провідних закладів вищої освіти культури і мистецтва України і досвідом у галузі вищої культурологічної освіти країн Європейського Союзу, США, Канади, Великої Британії та Японії. Він конкретно розглядає можливості й напрямки його використання не тільки в РДГУ, а й загалом у галузі вищої освіти України.

У розділі детально аналізується і система підвищення кваліфікації працівників культури і мистецтва України, зокрема її Західного регіону, з використання можливостей РДГУ та НАКККіМ.

У другому розділі монографії «Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету: історична ретроспектива становлення» Сергій Виткалов на різноманітному і багатогранному джерельному тлі розглянув та проаналізував етапи становлення та розвитку кафедри й кадровий потенціал, який протягом 50 років забезпечував підготовку фахівців із культурних комунікацій у восьми областях Західного регіону України.

Першою постала кафедра культурно-освітньої роботи (1971-1982 рр.); вона була реорганізована у кафедру теорії і методики організації культурно-освітньої діяльності (1982-1992 рр.); їй на зміну прийшла кафедра культурології (1992-2013 рр.), поява нових спеціальностей у РДГУ вимагала зміни назви кафедри: з 2013 по 2021 рр. вона мала назву «Кафедра культурології та музеєзнавства», а з 2021 р. – «Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства» (Виткалов, 2021, с. 124).

Ми звернули увагу на те, що у дослідженні на конкретному матеріалі аргументується необхідність, за вимогами часу і потребами стейкхолдерів, вдосконалення напрямків діяльності кафедри, які, у свою чергу, призводили до змін у її назвах.

Ми не заглиблюємося в історичну складову в діяльності кафедри – вона ретельно виписана і рясніє конкретними фактами, прізвищами учасників подій та оцінками здобутків, що дійсно підтверджує мету дослідження – створити своєрідний Літопис наукового осередку. Це, безумовно, автору вдалося, за що йому велика вдячність.

Окрім того, у розділі яскраво і професійно виписана проблема сучасної культурологічної освіти в Україні, не тільки у регіональних вимірах, але й на загальнодержавному рівні. «Адже змінилася загальнополітична і культурна ситуація в країні, зазнали докорінних трансформацій ціннісні орієнтації населення й молоді зокрема та їх духовні потреби і пріоритети, суттєво зросла соціально-психологічна напруга в країні, розширилася дія мультикультурних чинників» (Виткалов, 2021, с. 219).

На думку С. Виткалова, у цих умовах повинна докорінно перебудуватися і система вищої освіти, зокрема культурологічна; професійні компетенції майбутнього випускника повинні відповідати інтересам і вимогам сучасного українського суспільства, зокрема національним. У цьому сенсі досвід кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ є визначальним: студенти усіх ОПІ її спеціальностей за всіма критеріями навчання «є на порядок вищими за загальногуманітарними та духовними показниками, науковою і соціальною активністю в закладі і регіоні, що засвідчує ефективність сформованої системи певних педагогічних дій професорсько-викладацького складу кафедри» (Виткалов, 2021, с. 219).

У третьому розділі «Літопис діяльності професорсько-викладацького складу кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства в структурі Рівненського державного гуманітарного університету», побудованому за хронологічним принципом, йдеться про історію кафедри у період з 1999 р. по 2021 р. включно.

Це дійсно Літопис, у якому на відповідному документальному та нарративному матеріалі прискіпливо відтворені освітньо-наукові та виховні трансформації в діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ в контексті розвитку системи повної вищої освіти, зокрема культурологічної, в Україні та регіоні з її здобутками і проблемами.

Викликає захоплення інформаційна складова розділу: всебічно аналізуються документальні джерела, до найменшої деталізації змальовані події та їхні учасники, серед яких керівники урядових структур, міністерств, закладів вищої освіти, обласних і районних державних адміністрацій, виконкомів міських рад, установ культури і мистецтва, професорсько-викладацький склад кафедри, студенти, працівники культури і мистецтва та ін.

Розділ завершується оригінальною, дотепною та оптимістичною заувагою автора монографії, яка припадає на початок вересня 2021 року: «Навчальний рік розпочався у штатному режимі» (Виткалов, 2021, с. 385).

У четвертому розділі книги вперше опублікований огляд наукових та науково-методичних праць, а також інших форм творчої самореалізації членів кафедри за 50 років її існування. Він створений на підставі звітів науково-педагогічних працівників кафедри з наукової, науково-методичної та організаційно-методичної діяльності та особистого архіву автора. Також вперше в історії кафедри складений реєстр відзнак та нагород її професорсько-викладацького складу.

П'ятий розділ монографії присвячений випускникам кафедри, серед яких є відомі в Україні особистості, які посідають керівні посади не лише у галузі культури і мистецтва, а й в органах державного управління, депутатському корпусі Верховної Ради, обласних та місцевих радах різних рівнів, Збройних Силах України, правоохоронних органах, засобах масової інформації тощо.

Серед випускників кафедри є учасники відомих в Україні та за її межами художніх колективів, фестивалів професійного і аматорського мистецтва, лауреати міжнародних і всеукраїнських творчих конкурсів.

Автор монографії зазначає, що «за час існування кафедри (тобто з моменту, коли колектив співробітників розпочав підготовку випускників напряму «Організатор-методист культурно-освітньої роботи» (1976 р., перший випуск яких відбувся у 1980 р.), підготовлено понад 2500 фахівців, які працюють переважно у закладах культури і мистецтва [...] України [...] та культурній сфері зарубіжжя (США, Італія, Єгипет, Німеччина, Польща, Чехія, Фінляндія, Росія тощо) (Виткалов, 2021, с. 505).

У розлогіх висновках Сергій Виткалов окреслив коло питань, які були розв'язані на сторінках монографії. Вважаємо за необхідне коротко зупинитися на них: інформаційне підґрунтя дослідження достатньо об'ємне і включає різноманітні наукові розвідки; джерельна база дослідження є також достатньо різноплановою; окреме місце в інформаційній базі наукового пошуку посіла регіональна періодика та матеріали з колегій обласних управлінь культури регіону; з'ясовано провідні форми організації освітньо-виховного і наукового процесу професорсько-викладацького складу кафедри; визначені основні етапи становлення й функціонування кафедри; з'ясована складова міжкультурних та міжуніверситетських контактів кафедри, зокрема закордонних; перелічені та проаналізовані угоди про співпрацю кафедри з вишами України, зокрема і з Маріупольським державним університетом; представлені види стимулювання студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів щодо обрання

тем наукових досліджень із культурної регіоналістики та використання їх у формуванні та зміцненні патріотичних почуттів молоді; окреслені напрямки щодо проведення різноманітних наукових заходів (конференцій, круглих столів тощо); визначена важливість видання фахових наукових часописів та наукової розробки із регіональної культурно-мистецької проблематики; проаналізована участь членів кафедри у Галузевих експертних радах ДАК МОН та НАЗЯВО, спеціалізованих вчених радах, у формуванні та організації діяльності наукових шкіл, рецензуванні авторефератів дисертацій та офіційному опонуванні на їхніх захистах; розглянута проблема перетворення кафедри на оригінальний експериментальний майданчик із питань підвищення кваліфікації викладачів ЗВО України; обґрунтоване створення на кафедрі Програми практичних дій і педагогічного впливу на молодь через діяльність громадських об'єднань, фестивалів, творчих конкурсів тощо, організації культурно-дозвіллевих практик на базі установ та закладів культури і мистецтва регіону; підтверджено широке залучення викладачів і студентів до участі у суспільних заходах, волонтерському русі, культурно-просвітницьких дійствах, участь викладачів кафедри у різноманітних формах організаційно-методичної діяльності з проблем культури і мистецтва та залучення студентів до створення культурно-мистецьких проєктів у регіоні; окреслена участь викладачів кафедри у журі міжнародних, всеукраїнських та регіональних фестивалів і конкурсів професійного та аматорського мистецтва, художньої та народної творчості.

Ми повністю погоджуємося із зауваженням автора, викладеному у висновках, що «на підставі постійної фіксації видів і форм різноманітної організаційно-культурної діяльності за участю професорсько-викладацького складу та студентів ОПП спеціальностей кафедри, відтвореній у форматі традиційного Літопису, виявлені найбільш ефективні форми роботи колективу упродовж значного історичного періоду, успішних випускників цієї структури, а також проблемний ряд у системі їхньої підготовки, професійній адаптації тощо та напрямах роботи нашого колективу загалом» (Виткалов, 2021, с. 392).

Не уникаючи відповідей на складні проблеми щодо становлення і розвитку культурологічної освіти і культурно-мистецької практики у Західному регіоні України на досвіді діяльності кафедри івент-індустрії, культурології та музеєзнавства РДІК, автор монографії подає свої наукові виважені пропозиції з точки зору освітньої та наукової парадигми. Це стосується і питання щодо визначення місця «Культурології» серед галузей знань: «На жаль, через відповідні структурні зміни, запроваджені МОН України у 2015 році, спеціальність «Культурологія», як і гуманітарні спеціальності в усій країні, переживає нелегкі часи, оскільки вона переведена в Класифікаторі спеціальностей із напрямку 02-«Культура і мистецтво» до напрямку 03-«Гуманітарні науки» зі всіма наслідками, що з цього випливають» (Виткалов, 2021, с. 515).

Проте Сергій Виткалов із оптимізмом дивиться у майбутнє і завершує своє фундаментальне дослідження словами: «... осмислення культурної діяльності, її важливість у розбудові держави, яка розгортається в країні, залишається й надалі на часі» (Виткалов, 2021, с. 516).

Вражає високий рівень поліграфічного виконання книги, яка не поступається вітчизняним і зарубіжним зразкам із аналогічної тематики. Особливо це стосується ретро і сучасних фотографій, зокрема кольорових. У книзі використані унікальні фотографії з власних фондів В. і С. Виткалових, а також фотографії С. Бусленка, О. Майструка, О. Хорвата та ін.

Констатуємо, що науковий рівень і актуальність монографії Сергія Виткалова не викликають жодного сумніву; вона заслуговує на те, щоб із нею ознайомилась наукова громадськість і фахове середовище. На сьогодні книга є найбільш повною, виваженою і

всебічно обґрунтованою репрезентацією комплексного аналізу історичних та культурологічних джерел із означеної проблематики. Вона надає достатньо повну уяву про систему організації навчального процесу за період у 50 років не тільки на означеній кафедрі Рівненського культурно-освітнього факультету Київського державного інституту культури ім. О. Є. Корнійчука, у Рівненському державному інституті культури, у Рівненському державному гуманітарному університеті, а й загалом культурологічної освіти в УРСР та в незалежній Україні.

Автори рецензії перелічили персоналії в іменному покажчику монографії і були вражені тим, що кількість згаданих у ньому прізвищ склала 1664! Заслуговує слова вдячності автор і з наступного приводу: у книзі знайшлося місце для всіх – викладачів, діячів культури та мистецтва, випускників спеціальностей кафедри, які своєю самовідданою працею протягом 50-ти років закладали і зміцнювали фундамент культури незалежної України, і нині сущих, і данина пам'яті – своєрідний мартиролог тим, хто вже пішов із життя.

Рецензенти висловлюють приязні слова вдячності авторові за підготовку такого непересічного видання. У ньому здійснений справжній науковий підхід до вивчення важливих проблем, що всебічно розкривають важливий обшир духовного життя українського народу.

І на завершення автори рецензії дозволять собі і певне емоційно-особистісне сприйняття викладеного у монографії матеріалу. Кафедру культурології Маріупольського державного університету, яку очолює доктор культурології, професор Юлія Сабадаш, і на якій працює доцент, заслужений працівник культури України Юзеф Нікольченко, пов'язують із кафедрою івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ міцні професійні і дружні стосунки.

Ю. Сабадаш усебічно співпрацює з Володимиром і Сергієм Виткаловими з метою вироблення спільної позиції кафедр щодо виконання відповідних рішень МОН і МК; у експертних радах МОН та спеціалізованих вчених радах із захисту дисертацій; в розробці ОПП спеціальностей; у колективних монографіях, навчальних виданнях та їхньому рецензуванні; взаємної участі викладачів кафедр у науково-практичних конференціях, круглих столах, наукових часописах культурологічного спрямування РДГУ та МДУ.

До викладацької роботи в МДУ Ю. Нікольченко 28 років працював у галузі культури Рівненщини на посадах начальника археологічної експедиції Рівненського обласного краєзнавчого музею, заступника директора музею з наукової роботи, заступника начальника обласного управління культури, начальника управління культури Рівненської обласної державної адміністрації. За сумісництвом, з 1972 по 1998 роки, він викладав на Рівненському факультеті Київського державного інституту культури ім. О. Є. Корнійчука, а потім – у Рівненському державному інституті культури. З жовтня 1991 по травень 1998 років був членом вченої ради РДІК. Він особисто брав участь у багатьох ініціативах кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства на теренах Рівненської області, що знайшли своє відображення на сторінках монографії.

У сьогоднішній кафедрі івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету є авторитетним у державі навчальним та науковим центром, який виховує нову генерацію української молоді, віддану ідеям національної духовності та наполегливо розвиває не тільки освітню і наукову базу культурної регіоналістики, а й активно сприяє розвитку культури і мистецтва на західних теренах України.

Зважаючи на колосальну працездатність Володимира і Сергія Виткалових, їхній невпинний потяг до новацій, усвідомлення власної відповідальності не лише перед сучасниками, а й прийдешніми поколіннями вітчизняних культурологів, працівників культури і мистецтва, ми висловлюємо впевненість, що вони ще не раз порадують колег

реалізацією нових освітніх і наукових проєктів.

Бібліографічний список

- Виткалов В.Г., Виткалов С.В., 2009. *Культурологічна освіта як складова системи підготовки фахівців у контексті суспільно-історичних реалій України*. В: Виткалов В.Г. та ін. *Кафедра культурології в структурі Рівненського державного гуманітарного університету: монографічно-довідкове видання*. Рівне: РДГУ.
- Виткалов С.В., 2021. *Вища культурологічна освіта в Україні : регіональний дискурс (крізь призму діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету) : монографічно-довідкове видання. До 50-річчя від часу заснування*. Рівне : О. Зень.
- Виткалов, С.В., 2014. *Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах: творчі портрети митців, художніх колективів та організаторів духовного життя: монографія*. Рівне: ПП ДМ
- Виткалов С.В., 2018. *Полісся як унікальна локація культурно-мистецьких процесів в Україні другої половини ХХ–початку ХХІ століть*. В: Виткалов С.В. *Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора культурології. Спеціальність 26.00.01 – Теорія та історія культури (культурологія)*. Київ.
- Виткалов С.В., 2012. *Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності: монографія*. Рівне: ПП ДМ.
- Виткалов С.В., Базик Л.А., 2010. *Матеріальна культурно-мистецька практика Волині: традиційна писанка*. В: Виткалов В.Г. та ін. *Декоративно-ужиткове мистецтво Рівненщини: колективна монографія*. Рівне: ПП ДМ.
- Виткалов С.В., Виткалов В.Г., 2020. *Культурна діяльність у структурі сучасної неформальної освіти: здобутки, проблемний ряд і тенденції*. В.: Чікарькова М. Ю. *Феномен культури в гуманітарному дискурсі: колективна монографія*. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича.
- Чорновол Ігор, 2015. *Компаративні фронтири: світовий і вітчизняний вимір*. К. : Критика.

References

- Vytkalov V.H., Vytkalov S.V., 2009. *Kulturolohichna osvita yak skladova systemy pidhotovky fakhivtsiv u konteksti suspilno-istorychnykh realii Ukrainy*. [Cultural education as a component of the specialist training system in the context of the socio-historical realities of Ukraine]. V: Vytkalov V.H. ta in. Kafedra kulturolohii v strukturі Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu: monohrafichno-dovidkove vydannia. Rivne: RDHU. (in Ukrainian).
- Vytkalov S.V., 2021. *Vyshcha kulturolohichna osvita v Ukraini : rehionalnyi dyskurs (kriz pryzmu diialnosti kafedry ivent-industrii, kulturolohii ta muzeieznavstva Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu)* [Higher cultural education in Ukraine: regional discourse (through the prism of the activities of the department of event industry, cultural studies and museology of the Rivne State Humanitarian University)]: monohrafichno-dovidkove vydannia. Do 50-richchia vid chasu zasnuvannia. Rivne : O. Zen. (in Ukrainian).
- Vytkalov, S.V., 2014. *Kulturno-mystetska Ukraina v rehionalnykh vymirakh: tvorchi portrety myttsiv, khudozhnykh kolektyviv ta orhanizatoriv dukhovnoho zhyttia* [Cultural and artistic Ukraine in regional dimensions: creative portraits of artists, artistic collectives and organizers of spiritual life]: monohrafiia. Rivne: PP DM (in Ukrainian).

- Vytkalov S.V., 2018. *Polissia yak unikalna lokatsiia kulturno-mystetskykh protsesiv v Ukraini druhoi polovyny KhKh–pochatku KhKhI stolit* [Polissia as a unique location of cultural and artistic processes in Ukraine in the second half of the 20th to the beginning of the 21st centuries]. V: Vytkalov S.V. Avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovooho stupenia doktora kulturolohii. Spetsialnist 26.00.01 – Teoriia ta istoriia kultury (kulturolohiia). Kyiv. (in Ukrainian).
- Vytkalov S.V., 2012. Rivnenshchyna: kulturno-mystetskyi potentsial v paradyhmakh suchasnosti [Rivne region: cultural and artistic potential in modern paradigms]: monohrafiia. Rivne: PP DM. (in Ukrainian).
- Vytkalov S.V., Bazyk L.A., 2010. *Materialna kulturno-mystetska praktyka Volyni: tradytsiina pysanka* [Material cultural and artistic practice of Volyn: traditional Easter egg]. V: Vytkalov V.H. ta in. Dekoratyvno-uzhytkove mystetstvo Rivnenshchyny: kolektyvna monohrafiia. Rivne: PP DM. (in Ukrainian).
- Vytkalov S.V., Vytkalov V.H., 2020. *Kulturna diialnist u strukturi suchasnoi neformalnoi osvity: zdobutky, problemnyi riad i tendentsii* [Cultural activity in the structure of modern non-formal education: achievements, problem series and trends]. V.: Chikarkova M. Yu. Fenomen kultury v humanitarnomu dyskursi:kolektyvna monohrafiia. Chernivtsi: ChNU im. Yu. Fedkovycha. (in Ukrainian).
- Chornovol Ihor, 2015. *Komparatyvni frontyry: svitovyi i vitchyznianiymi vymir* [Comparative frontiers: global and domestic dimensions]. K. : Krytyka. (in Ukrainian).

Ju. Sabadash,
Ju. Nikolchenko

50 YEARS OF CHRONICLE DISCOURSE OF THE DEPARTMENT OF EVENT-INDUSTRIES, CULTUROLOGY AND MUSEUM STUDIES OF RIVNE STATE HUMANITARIAN UNIT

Book Review:

Vytkalov S.V. Higher cultural education in Ukraine: regional discourse (through the prism of the Department of Event Industries, Cultural Studies and Museum Studies of Rivne State University for the Humanities): monographic reference. To the 50th anniversary of its foundation. Rivne: O. Zen, 2021. 550 p.; il.

Peer-reviewed monograph "Higher Cultural Education in Ukraine: Regional Discourse (through the prism of the Department of Event Industries, Cultural Studies and Museum Studies of Rivne State University for the Humanities)", prepared for publication by Doctor of Cultural Studies, Professor, Professor of the Department of Event Industry and Culture Vytkalov, is the first attempt in domestic historiography to comprehensively study the system of higher cultural education in Ukraine, based on 50 years of experience of the Department of Event Industries, Cultural Studies and Museum Studies of Rivne State University for the Humanities, formed in 1971 within the Rivne Faculty of Culture and Education of the Kyiv State Institute of Culture, and later (since 1979) - Rivne State Institute of Culture and (since 1998) - in RDGU.

The use of historical-analytical method, system-functional approach and network analysis allowed the author of the monograph to comprehensively analyze the trends in the development of higher cultural education in the western region of Ukraine in its historical retrospective.

The use of historical-analytical method, system-functional approach and network analysis allowed the author of the monograph to comprehensively analyze the trends in the development of higher cultural education in the western region of Ukraine in its historical retrospective.

In a highly professional clarification of the essence of educational and scientific activities of the staff of the department for 50 years, the author originally used the form of the Chronicle as a traditional method of phased coverage of events. This is a complete picture of the directions and effectiveness of its work not only in the system of higher cultural education in Ukraine, but also the direct development of culture and art in Volyn, Zakarpattia, Ivano-Frankivsk, Lviv, Rivne, Ternopil, Khmelnytsky, Chernivtsi regions. orders were provided by graduates of the department.

The monograph will be useful for scientists, students, cultural workers; she is a significant contribution of teachers of the Department of Event Industries, Cultural Studies and Museum Studies of Rivne State University for the Humanities in the development of Ukrainian cultural studies.

УДК [792(477):050(438)"2000/2010"]:004
ORCID 0000-0001-6821-1785

А. В. Сендецький

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ДІАЛОГ УКРАЇНСЬКИХ ТЕАТРІВ НА СТОРІНКАХ ПОЛЬСЬКОЇ ПЕРІОДИКИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Подано аналіз статей, повідомлень, рецензій спеціалізованої польської періодики 2000–2010 рр., у яких розміщено інтерв'ю, відгуки, враження та коментарі театрознавців щодо сучасних культурно-мистецьких подій Польщі, у яких взяли участь українські митці. Проведена аналітична робота є частиною підготовчого етапу до оцифрування знайдених матеріалів про українсько-польський культурний діалог та розміщення їх у базі даних Польської академії наук. Отриманий попередній результат ілюструє певну спрямованість кожного з аналізованих видань та є підставою для визначення їхнього тематичного напрямку: ретроспективи; фестивальних подій та творчих зустрічей; біографії персоналій і відкриття нових імен; літературного огляду. Активність українських акторів і театральних колективів у мистецькому житті Польщі є одним з індикаторів роботи як урядової культурної дипломатії, так і особистісних контактів між обома країнами, що визначає сильні та слабкі сторони у міжнародних відносинах.

Ключові слова: культурний діалог, український театр, фестиваль, театральні практики, періодичне видання, цифрова спадщина, міжнародні відносини, культурна дипломатія, Польща, Україна, ХХІ століття.

DOI 10.34079/2226-2849-2022-12-23-131-143

Постановка проблеми. Комунікація соціуму в епоху постмодернізму зазнала різючих трансформацій завдяки розвитку нанотехнологій та інтенсивності глобалізаційних процесів. Сьогодні під впливом таких масштабних змін провідними інституціями виконується оцифрування усього корисного надбання людства.